

RÅD OG VINK

- OM STUDIERETNINGSPROJEKTER MED DANSK (STX)

FORORD	2
EMNE- OG TEKSTVALG	2
FAGKOMBINATIONER	3
Dansk- engelsk.....	3
Dansk-samfundsfag.....	4
Dansk-naturvidenskabelige fag (inkl. matematik)	5
Kan man arbejde med et udenlandsk værk i oversættelse?	6
Kan man arbejde med et medieværk uden tilhørende tekst?	6
OPGAVEFORMULERINGEN	6
Skal fagene vægte lige?	6
Skal der være eksplicite krav om tekstanalyse i alle opgaveformuleringer?	7
Hvor tæt på undervisningen kan en opgaveformulering være?	7
Hvad kan det ukendte element bestå i?	7
CENSURERINGEN	8
Hvilken rolle spiller danskfagets faglige mål i bedømmelsen?	8
Hvordan forholder man sig som censor, hvis en opgaveformulering er skyld i en svag besvarelse?	8
Hvordan forholder man sig i tilfælde af uenighed?	9
Hvem kan klage, og hvordan skal censor forholde sig?	9

FORORD

Formålet med denne Råd og vink-tekst er at belyse Studieretningsprojektet fra en danskfaglig vinkel. Teksten giver svar på typiske spørgsmål og problemfelter, når vejledere og censorer kontakter fagkonsulenten i forbindelse med studieretningsprojekter med dansk som det ene fag. I første afsnit fokuseres overordnet på emne- og tekstvalg. Derefter følger et afsnit om tre af de hyppigst forekommende fagkombinationer med dansk. Udarbejdelse af opgaveformulering og censurering behandles i de to efterfølgende afsnit. Der er alene fokus på danskfaget, og i forbindelse med mere overordnede spørgsmål henvises til den generelle vejledning for Studieretningsprojektet¹.

EMNE- OG TEKSTVALG

Danskfaget kan medvirke i alle former for projekter (inden for de tilladte fagkombinationer), hvor der indgår et tekstarbejde, der bringer fagets faglige mål i spil. Dansk kan indgå på en af to måder:

1. *Emnet er danskfagligt.* Dette ses ofte i samspillet med fag, som danskfaget har kernestof til fælles med. Eksempler på danskfagligt kernestof, som kommer i spil i disse projekter:
 - Litteraturhistorie
 - Forfatterskaber
 - Nyhedsformidling og nyhedskriterier
 - Talegenrer
 - Dokumentarudsendelser
2. *Måden der arbejdes med emnet på er danskfaglig.* Emnet kan være meget langt fra det danskfagligt kernestof, men formidlingen af stoffet er så fokus for analysen. Og her bidrager danskfaget ofte med:
 - Kommunikationsanalyse
 - Retorisk analyse
 - Argumentationsanalyse
 - Stilistisk analyse
 - Medieanalyse (bredt forstået)

Tekstbegrebet er udvidet, hvilket vil sige, at der kan være tale om trykte såvel som elektroniske tekster, visuelle såvel som auditive. I tekstarbejdet skal der arbejdes med, *hvordan* teksten virker. En hvordan-vinkel sikrer, at eleven har et analytisk fokus og eksempelvis interesserer sig for tekstens virkemidler eller argumentation. Det er naturligvis ikke nødvendigt, at selve ordet bruges i opgaveformuleringen. Også et implicit ”hvordan” kan hjælpe eleven på vej.

I vejledningsfasen kan man med fordel opfordre eleven til at afgrænse og skærpe fokus så meget, *at det er muligt at fortælle i én sætning, hvad projektet drejer sig om.* Hvis det ikke er muligt at få begge fags fagligheder i spil i denne ene sætning, er der overhængende risiko for en todelt besvarelse, hvor fagene ikke reelt spiller sammen.

Eksempler:

Hvilken rolle spiller naturvidenskabelige love i Solveig Balles Ifølge Loven? (dansk og fysik)

Hvordan beviser man noget i henholdsvis matematik og dansk? (dansk og matematik)

Hvordan påvirker medierne meningsdannelsen? (dansk og samfundsfag)

FAGKOMBINATIONER

Dansk indgår i samspil med mange forskellige fag. De tre hyppigste fagkombinationer kommenteres nedenfor.

Dansk- engelsk

Studieretningsprojekter med dansk i samspil med engelsk er den hyppigst anvendt fagkombination. Projekterne består oftest i varianter af nedenstående:

- Analyse og fortolkning af en engelsk roman
- Analyse og fortolkning af en engelsk spillefilm (med et litterært fokus)
- Analyse af en engelsk dokumentarfilm (med et sprogligt eller mediemæssigt fokus)

Der kommer mange vellykkede besvarelser ud af samarbejdet, men de mange besvarelser rejser samtidig et centralt spørgsmål: *Hvordan sikrer opgavestillerne, at der reelt lægges op til en tværfaglig besvarelse?* Spørgsmålet er afledt af det faktum, at læreplanerne for de to fag har meget kernestof og mange faglige mål fælles.

I begge fag arbejder eleverne med:

- tekstanalyse med anvendelse af et fagligt begrebsapparat
- litteraturhistorie
- tekster i forskellige genrer (litterære og ikke-litterære)
- tekster fra forskellige perioder
- engelsksprogede tekster (et krav i engelsk og en mulighed i dansk, i oversat form)

Det er derfor i begge fag muligt at arbejde med eksempelvis en engelsksproget roman, men derved lever besvarelsen ikke automatisk op til læreplanens krav. Opgaveformuleringen skal lægge op til *tværgående faglige krav i de indgående fag*.

I forlængelse af de mange ligheder i de to fags kernestof og faglige mål, kan det umiddelbart være en udfordring at skulle leve op til de tværgående faglige krav. Omvendt er det ikke ønskeligt at forbyde et samspil mellem fag, hvor det er indlysende, at samspillet kan føre til faglig fordybelse.

Derfor er det i SRP-sammenhæng tilladt at indfri de tværgående krav i projekter med engelsk og dansk på følgende måde:

- komparative analyser, hvor både engelske og danske tekster indgår
- analytisk fokus på en engelsksproget tekst, og med obligatorisk perspektivering til en dansk tekst
- analytisk fokus på en dansksproget tekst, og med obligatorisk perspektivering til en engelsk tekst
- analytisk fokus på en engelsksproget tekst med brug af teorier eller metoder, som rækker ud over, hvad man vil forvente i engelskfaget. Der kunne eksempelvis være tale om et medianalytisk fokus på nyhedskriterier eller brugen af fiktions- og faktakoder. Det kunne også som i eksemplet nedenfor være anvendelse af en specifik litterær analysestrategi.
- opgavens genstandsfelt (analysen af tekst/film) inkluderer, og tager evt. udgangspunkt i, forståelse af kultur og samfundsforhold (*setting*) i det engelsksprogede land²:
 - hvem er modtager af teksten?
 - hvordan repræsenterer teksten kulturområdet?
 - på hvilken måde afspejles den engelsksprogede kultur stilistisk?

² Se evt. dokumentet "Sprogfagene i SRP på stx", som ligger på engelskfagets side på emu.dk

Eksempel:

Hvordan præger forskellige analysestrategier forståelsen af et værk?

Giv en kort præsentation af to selvvalgte litterære analysestrategier. Anvend analysestrategierne i korte adskilte analyser og fortolkninger af Frank Miller, *Sin City: The Hard Goodbye* (1991). Sammenlign de to analyser og diskutér deres muligheder og begrænsninger. Inkludér i diskussionen betragtninger over, hvordan værkets budskab farves af den valgte analysestrategi.

Eller

Hvordan præger forskellige analysestrategier forståelsen af et værk?

Giv en kort præsentation af to selvvalgte litterære analysestrategier. Anvend analysestrategierne i korte adskilte analyser og fortolkninger af Frank Miller, *Sin City: The Hard Goodbye* (1991). Sammenlign de to analyser og diskutér deres muligheder og begrænsninger. Inkludér i diskussionen amerikanske og danske anmeldelser af værket med henblik på at undersøge, hvordan anmelderne læser romanen.

Eller

Hvordan kan personerne i en roman være betydningsbærende?

Du skal skrive en diskursanalyse og fortolkning af Frank Miller, *Sin City: The Hard Goodbye* (1991) med særligt fokus på Frank Millers fremstilling af personerne, deres sprog, køn, miljø og indbyrdes forhold i såvel tekst som billeder. I analysen skal du inddrage og anvende E.M. Forsters begreber "flat and round characters" (uddrag fra *Aspects of the Novel* (1927) vedlagt).

På baggrund af en redegørelse for, hvilken genre *Sin City* tilhører, skal du diskutere forholdet mellem værkets form og dets budskab til et amerikansk publikum.

Dansk-samfundsfag

Mediestoffet er et oplagt mødested for dansk og samfundsfag. Samme tekstmateriale (eksempelvis debatprogrammer, argumenterende tekster, kampagnemateriale fra politiske partier) kan anvendes i begge fag. Optikken vil være forskellig, og netop derfor kan fagene arbejde frugtbart sammen.

Eksempel:

Hvordan påvirker medierne meningsdannelsen?

Gør rede for mediernes rolle i formidlingen af politiske sager. Kom herunder ind på teorien om mediernes påvirkning. Analysér en selvvalgt politisk sag med fokus på, hvordan medierne håndterer sagen. Du skal i din analyse undersøge, hvordan sagen vinkles og iscenesættes i medierne.

Diskutér styrker og svagheder ved det moderne mediebillede, herunder mediernes indflydelse.

Der er hvert år mange projekter, hvor fagene arbejder sammen med forskellige problemstillinger i relation til det senmoderne samfund. Her er danskfaget typisk repræsenteret med en litterær tekst af nyere dato. Fokus er ofte på i litteraturen at få be- eller afkræftet de samfundsfaglige teorier om senmodernitet, som eleven skal arbejde med i projektet. Man skal her være opmærksom på, at samfundsfag lægger vægt på, at der er et samspil mellem fiktion, teori og empiri. Ved empiri forstår samfundsfag kvalitative eller kvantitative data om samfundsforhold. Faglige mål i samfundsfag handler om samspil mellem teori/begreber og empiri, så for at opfylde faglige mål i samfundsfag, skal samfundsfaglig empiri også med på en eller anden måde. Det kan ske ved at vedlægge et bilag med statistik eller interviews, som skal inddrages, eller ved at bede eleven om selv at finde og inddrage empiri, som det sker til sidst i eksemplet nedenfor.

Eksempel:

Hvilke bud på forebyggelse af negativ social arv giver henholdsvis litteraturen og samfundsvidenskaben?

Gør rede for begrebet negativ social arv, idet du inddrager Pierre Bourdieus teori.

Med udgangspunkt i ovenstående skal du analysere og fortolke Jakob Ejersbos "Nordkraft" (2003). Analysen skal fokusere på fremstillingen af misbrugsmiljøet og i forlængelse heraf indeholde en karakteristik af centrale personer. Udvalg mindst to personer til nærmere behandling.

Diskutér, hvorvidt samfundet kan forebygge negativ social arv. Du skal inddrage såvel romanen som samfundsfaglige teorier og empiri.

Dansk-naturvidenskabelige fag (inkl. matematik)

Der er i de seneste tre år givet grønt lys til projekter med faglig formidling som omdrejningspunkt. Nyskabelsen startede i samspillet mellem dansk-matematik, og siden er konceptet udvidet til også at indbefatte dansk i samspil med kemi, biologi eller fysik. På danskfagets side på emu.dk kan man orientere sig i et inspirationsmateriale udarbejdet af kolleger fra (daværende) Haslev Gymnasium³.

Som formuleringen *faglig formidling* antyder, er der fokus på, hvordan en faglig problemstilling kan formidles til en defineret målgruppe. Danskfaget bidrager med viden om faglig formidling som genre. I det nævnte inspirationsmateriale fra Haslev Gymnasium findes en litteraturliste med henvisninger til relevant litteratur, som eleverne med fordel kan anvende. Denne viden kommer typisk i spil i et redegørende afsnit, som lægger op til den faglige artikel. Her kan eksempelvis nedenstående danskfaglige indfaldsvinkler indgå:

- hvordan kan en analyse af kommunikationssituationen sikre, at man formidler til den ønskede målgruppe?
- hvilken formidlingsmæssig genre skal man ramme? Er der tale om en introducerende eller argumenterende tekst, og hvad betyder det for, hvilke appelformer, der bør dominere?
- hvilke stilistiske virkemidler (herunder brug af metaforer) bidrager til at styrke formidlingen af kompliceret stof?
- hvilke appelformer er centrale i relation til faglig formidling?
- Hvordan kan illustrationer og billeder styrke formidlingen?

Det er samarbejdsfagets opgave at vurdere, hvilke (eksempelvis fysikfaglige) emner, der er egnede til en fagligt formidlende artikel. I forlængelse af artiklen kan eleven opfordres til at overveje styrker og svagheder i faglig formidling i relation til det konkrete emne. Her kan fagene for alvor spille sammen. I eksemplet nedenfor vil eleven kunne udfolde, hvori udfordringerne består, når et komplekst stof skal formidles til en bred målgruppe. Her kan man blandt andet forestille sig, at eleven udfolder mellemregninger, som ikke har fundet vej til artiklen på grund af målgruppen, men som faktisk er centrale for emnet.

Eksempel:

Hvordan formidler man viden om satellitnavigation?

Gør rede for centrale kommunikative virkemidler og overvejelser i forbindelse med faglig formidling.

Skriv en artikel med titlen "GPS-navigation" til DSB-bladet "Ud og Se".

I artiklen skal du formidle viden om udviklingen inden for navigation med særlig vægt på satellitteknologiens anvendelse.

Som led i artiklen skal du:

- Gøre rede for, hvordan navigation med GPS fungerer
- Begrunde valget af satellitbaner, der anvendes i forbindelse med GPS.
- Forklare, hvorfor relativitetsteorien spiller en væsentlig rolle for nøjagtigheden i GPS.

Diskuter i forlængelse af din artikel styrker og svagheder i faglig formidling med fokus på emnets egnethed i forhold til medie og modtager.

³ <http://www.emu.dk/gym/fag/da/uvm/fagkons.html>

Nedenfor bringes svar på typiske spørgsmål.

Kan man arbejde med et udenlandsk værk i oversættelse?

Ja. Verdenslitteratur i oversættelse er en del af stoffet i det litterære stofområde. Også i de andre stofområder er det tilladt at arbejde med oversatte tekster. Men der skal være tale om autoriserede oversættelser. En oversættelse må ikke udarbejdes af vejlederen eller eleven selv. Hvis engelsk medvirker som det andet fag, er en oversættelse ikke nødvendig.

Kan man arbejde med et medieværk uden tilhørende tekst?

Ja. Men man skal være opmærksom på, at eleverne i udgangspunktet ikke (hvis engelsk ikke medvirker) kan arbejde med en udenlandsk film, da denne jo ikke er oversat. Og her er det ikke nok med danske undertekster. En undtagelse fra denne regel gælder, hvis fokus i analysen eksplicit er på ikke-sproglige aspekter ved filmen. Det betyder, at en analyse af en udenlandsk film kan komme på tale, hvis der lægges op til en analyse med fokus på eksempelvis forløb, fremstillingsform eller fiktions- og faktakoder.

OPGAVEFORMULERINGEN

Den gode opgaveformulering kan ikke sættes på formel. Men erfaringer tyder på, at nedenstående er gode pejlemærker, når danskfaget indgår.

Opgaveformuleringen...

- er afgrænset og peger på en konkret tekst⁴
- lægger eksplicit op til danskfaglig analyse
- sikrer, at den danskfaglige analyse er en nødvendighed i lyset af det overordnede, tværfaglige fokus i projektet
- sikrer, at det er tydeligt, at to fag er i spil i opgaven.

Opgaveformuleringen udfærdiges af elevens vejleder(e). Den skal rumme såvel fagspecifikke som tværgående faglige krav i de indgående fag, og der skal være krav om fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over arbejdet i mindst ét af fagene. Opgaveformuleringen skal:

- være konkret og afgrænset og skal i præcise formuleringer angive, hvad der kræves af eleven, herunder krav til omfanget af opgaven, og den skal inddrage nogle aspekter eller være ledsaget af bilag, der ikke er blevet drøftet med eleven under vejledningen
- gøre det muligt for eleven at honorere målene med studieretningsprojektet
- være udformet således, at eleven har mulighed for at besvare opgaven fyldestgørende inden for de tidsmæssige rammer for studieretningsprojektet
- have en sådan form, at eleven ikke på forhånd kan udarbejde detaljerede dele af den endelige besvarelse
- tage hensyn til de overvejelser, eleven har gjort sig om opgaven inden skriveperioden.

(Citat fra læreplanen for SRP)

Man kan i opgaveformuleringen vælge at starte med et overordnet spørgsmål (svarende til den sætning, eleven har taget udgangspunkt i i vejledningsfasen), som efterfølgende foldes ud i de konkrete anvisninger til eleven. Der er ikke regler for, hvordan anvisninger formuleres. Man kan tage udgangspunkt i Blooms taksonomi, i Solotaksonomien eller i en tredje form. Det vigtige er i alle tilfælde, at det er klart for eleven, hvad opgaven går ud på, og at den stillede opgave svarer til det faglige niveau, man kan forvente, når de involverede fag indgår på det højeste niveau, eleven har faget på.

Nedenfor bringes svar på typiske spørgsmål om opgaveformuleringer.

Skal fagene vægte lige?

Det skal fremgå tydeligt, hvilke forventninger der er til fagenes medvirken i projektet. Det ene fag kan ikke være altdominerende, men det er ikke tanken, at man i alle opgaveformuleringer skal stræbe efter en 50/50-vægtning. Og især ikke, hvis man i forlængelse heraf forventer, at vægtningen afspejler sig i lige mange sider i besvarelsen. Det er vigtigere, at faget kvalitativt er fornuftigt repræsenteret, end at der er tale om kvantitativ ligevægt. Man

⁴ Bemærk dog undtagelsen i projekter med fokus på faglig formidling. Dette uddybes på side 6.

skal kunne få øje på dansk som et A-niveaufag, og derfor er det som nævnt ovenfor centralt, at der lægges op til brug af et danskfagligt begrebsapparat og et *hvordan*-fokus.

Skal der være eksplicite krav om tekstanalyse i alle opgaveformuleringer?

Ja. Det er vigtigt, at eleven ikke kan komme i tvivl om, hvad der skal stilles op med den eller de tekster, der skal arbejdes med. Det er ikke et must, at ordet analyse indgår, men det er en god idé. Og hvis man ikke anvender ordet analyse, må det på anden måde fremgå, at man skal nærlæse og vurdere teksten med henblik på at undersøge, hvordan den virker.

En enkelt undtagelse gør sig gældende i projekter med fokus på faglig formidling. Her er analysen af en anden karakter, fordi det danskfaglige i disse projekter består i at præsentere, afprøve, undersøge og vurdere faglig formidling som genre. I disse projekter vil elevens tekster ofte være baggrundsstof, og produktionen af en artikel vil i stedet være primært teksten, som i et efterfølgende afsnit drøftes fra et metaperspektiv.

Hvor tæt på undervisningen kan en opgaveformulering være?

I læreplanen for SRP hedder det, at opgaveformuleringen ”ikke direkte kan bygge på det stof, der er indgået i elevens undervisning. Der er dog intet til hinder for, at studieretningsprojektet udarbejdes i forlængelse af arbejdet i det eller de indgående fag”.

I danskfaget betyder det, at eleven i udgangspunktet ikke kan arbejde med en tekst, som allerede har været anvendt i undervisningen. Man må eksempelvis sige nej til elever, der ønsker at arbejde med en roman, som klassen har læst helt eller delvist. Det samme gælder, hvis eleven har læst værket som et af de selvvalgte værker. Der kan være særlige undtagelser, som må bero på en konkret vurdering foretaget af vejlederne. Et eksempel kan være en elev, der ønsker at bruge en bestemt roman med et specifikt sprogligt fokus. Hvis et uddrag af denne roman har været læst i undervisningen med et helt andet (og for projektet irrelevant) fokus, må det skønnes, at eleven ikke profiterer af at genbruge teksten.

Det hedder endvidere i læreplanen for SRP, at opgaveformuleringen skal indeholde krav om fordybelse, ”der på væsentlige punkter ligger ud over arbejdet i mindst ét ad fagene”. Det vil være forskelligt fra fag til fag, hvor meget der skal til, for at indfri dette krav. I dansk er det ikke nødvendigt eksempelvis at gøre brug af en analysestrategi, som ikke er anvendt i undervisningen. At anvende en kendt analysestrategi på en ukendt tekst er tilstrækkeligt.

Hvad kan det ukendte element bestå i?

Det fremgår i læreplanen, at opgaveformuleringen skal ”inddrage nogle aspekter eller være ledsaget af bilag, der ikke er blevet drøftet med eleven under vejledningen”.

Ukendte bilag er med andre ord en mulighed, men ikke et krav. De ukendte aspekter kan bestå i en særlig vinkling i tekstanalysen, en perspektivering til en selvvalgt tekst eller fx en inddragelse af en anmeldelse af den tekst, som eleven skal arbejde med. Det ukendte må, som det fremgår i citatet til højre, ikke blive for styrende. Derfor skal det ikke indgå med stor vægt i opgaveformuleringen.

Opgaveformuleringen skal indeholde noget for eleven ukendt, således at hele besvarelsen ikke kan udarbejdes på forhånd. Brug af bilag kan være nyttige til at bibringe opgaveformuleringen en uventet dimension, således at anvendelsen/bearbejdning af bilaget skal indgå i besvarelsen. Ved udvælgelse af bilag skal medtænkes, at disse kan blive meget styrende for besvarelsen og således fratage eleven det selvstændige initiativ, men modsat kan bilag bidrage til at undgå plagiat. Krav om at gennemføre bestemte eksperimenter i opgaveperioden og inddrage resultaterne i besvarelsen kan ligeledes bidrage til, at der er ukendte aspekter i opgaveformuleringen. (Citat fra vejledningen til SRP)

CENSURERINGEN

Censur baserer sig på gensidig respekt og tillid. Udgangspunktet må altid være, at den kollega, man censurerer med, gør sit arbejde ordentligt og er villig til at gå i dialog.

Både vejleder og censor er fagpersoner, men det er vigtigt at huske på, at der ikke er tale om en særfaglig bedømmelse. Nok skal man beherske *relevante* faglige mål i de indgående fag, men man skal først og fremmest demonstrere evne til faglig fordybelse på tværs af de to fag. Eller med en formulering hentet fra Råd og vink til eksamensbekendtgørelsen: ”**En flerfaglig besvarelse skal bedømmes ud fra sin helhed og ikke som et kompromis mellem to enkeltfaglige bedømmelser**⁵”.

Målet med studieretningsprojektet er, at eleverne skal kunne:

- demonstrere evne til faglig fordybelse og til at sætte sig ind i nye faglige områder
- demonstrere evne til at udvælge, anvende og kombinere forskellige faglige tilgange og metoder og dermed forstærke den faglige fordybelse
- beherske relevante faglige mål i de indgående fag
- udvælge, bearbejde og strukturere relevant materiale
- demonstrere evne til faglig formidling
- besvare en stillet opgave fyldestgørende, herunder at der er overensstemmelse mellem opgaveformuleringen og opgavebesvarelsen
- beherske fremstillingsformen i en faglig opgave (f.eks. citatteknik, noter, kilde- og litteraturfortegnelse).

(Citat fra læreplanen til SRP)

Nedenfor bringes svar på typiske spørgsmål vedrørende censureringen.

Hvilken rolle spiller danskfagets faglige mål i bedømmelsen?

De faglige mål fra de medvirkende fag er eksplicit nævnt som en af pindene i de faglige mål for SRP. Derfor er de naturligvis centrale. Blot må det ikke føre til, at man alene ser på besvarelsen med særfaglige øjne. Der er mange faglige mål i SRP, og de skal alle indgå i bedømmelsen.

Når analyse og fortolkning finder sted i danskfaget, kan vi med rette forvente, at eleven kommer rundt om mange aspekter ved teksten. Analysen og fortolkningen i SRP-sammenhæng vil imidlertid være farvet af fokus i projektet, som igen afspejler hvilket fag, der arbejdes sammen med. Det er derfor ikke rimeligt at forvente en ganske bestemt analyse, med mindre der lægges op til netop denne analyse i opgaveformuleringen.

Hvordan forholder man sig som censor, hvis en opgaveformulering er skyld i en svag besvarelse?

Man kan ikke i voteringen kompensere for en dårlig opgaveformulering. Og det må bero på en konkret vurdering, om det er opgaveformuleringen, der er årsag til en mangelfuld besvarelse. Hvis det ikke giver mening, eller der er formodning for, at det ikke giver mening, at bedømme en besvarelse på grund af opgaveformuleringen (der i større eller mindre grad ikke lever op til især læreplanens pkt. 4.4), skal censor gå til rektor. Der kan i givet fald blive tale om en konstateret fejl og mangel iht. § 45, der skal udbedres. Her kan omprøve komme på tale.

⁵ http://www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Gym/PDF11/110222_raad_og_vink_eksamensbekendtgorelsen.ashx

Hvordan forholder man sig i tilfælde af uenighed?

Uenighed bør i første omgang føre til genlæsning af de dele af besvarelsen, der er årsagen til uenigheden. Hvis heller ikke en genlæsning kan etablere enighed, må man handle som foreskrevet i karakterbekendtgørelsen⁶, citeret til højre. Det betyder, at eleven eksempelvis får karakteren 7, hvis censor vurderer præstationen 4, mens vejleder spiller ud med 10 eller 12. Det må tilstræbes, at denne ordning kun tages i brug i yderste nødstilfælde, og det må i den forbindelse understreges, at strategisk karaktergivning naturligvis ikke må finde sted.

§ 14. Hvor en censor eller eksaminator medvirker, fastsætter denne karakteren. Hvor der ved bedømmelsen medvirker både en censor og en eksaminator, fastsættes karakteren efter drøftelse mellem dem.
Stk. 2. Hvis censor og eksaminator ikke er enige om en fælles bedømmelse, giver de hver en karakter. Karakteren for prøven er gennemsnittet af disse karakterer afrundet til nærmeste karakter i karakterskalaen. Hvis gennemsnittet ligger midt imellem to karakterer, er den endelige karakter nærmeste højere karakter, hvis censor har givet den højeste karakter, og ellers den nærmeste lavere karakter.
(Citat fra karakterbekendtgørelsen)

Hvem kan klage, og hvordan skal censor forholde sig?

Det hedder i Råd og vink til eksamensbekendtgørelsen, at *eksaminandens vejleder, uanset om denne har været bedømmer eller ikke, ikke over for eksaminanden bør give udtryk for sin egen bedømmelse af opgaven. Læreren skal endvidere afholde sig fra at bistå eksaminanden med udformningen af en klage over bedømmelsen.* Det er med andre ord alene eleven selv, der kan klage. Hvis rektor/forstander vælger at fremme sagen, vil de involverede bedømmere hver især blive bedt om at udarbejde en faglig udtalelse. Denne udtalelse skal forholde sig konkret til de faktiske omstændigheder, som klager har angivet. De faglige udtalelser skal endvidere indeholde andre relevante oplysninger, der har haft betydning for vurderingen og bedømmelsen. Såfremt rektor/forstander i forlængelse af redegørelsen vælger at sende besvarelsen til ombedømmelse, vil de faglige udtalelser blive medsendt samme med de øvrige sagsakter. Ombedømmelsen kan føre til en lavere karakter end den oprindelige.

⁶ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25308>